

капіталом з метою підвищення ефективності його використання на підприємства:

- вивчення платоспроможного попиту на продукцію, ринків її збуту, обґрунтування плану виробництва і реалізації продукції відповідного обсягу та асортименту;
- оцінка конкурентоспроможності продукції і вишукування резервів підвищення її рівня;
- розробка стратегії, тактики, методів і засобів формування попиту і стимулювання збуту продукції;
- оновлення основних фондів, шляхом придбання нових технологій, інвестування в дохідні проекти інших господарюючих суб'єктів з метою отримання вигідних відсотків.

Включення цих факторів у виробничо-фінансову діяльність дозволить ТОВ «Айсберг» підвищити ефективність використання власного і позикового капіталу, підвищити ділову активність підприємства. А в умовах світової фінансової кризи стабільне фінансове становище підприємства є запорукою успіху і виживання.

Список використаних джерел:

1. Харчук С. А. Сучасні проблеми управління капіталом підприємства та шляхи їх вирішення. *Економіка та держава*. 2015. № 6. С. 110-113
2. Міщук Є.В. та Міщенко В.В. Особливості системи управління власним капіталом підприємства та шляхи її вдосконалення. *Агросвіт*. 2015. № 24. С.46-49
3. Петренко О. П., Шевченко А.А. Максимізація рівня рентабельності капіталу підприємства за допомогою фінансового левереджа. Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej Naukowo- Praktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii (27.02.2018). Warszawa, 2018. P. 37-39.

РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

*Атамась Г.П., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
Одеський державний університет інтелектуальних технологій та зв'язку
м. Одеса*

*Петренко О.П., кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри,
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса*

Основною метою економічної політики України залишається досягнення економічного зростання та підвищення життєвого рівня населення, що потребує формування ринкових інститутів, головним з яких є розвиток підприємництва. Підприємництво є надзвичайно важливою рушійною силою для ініціативної, творчої діяльності у всіх сферах економіки держави. Його активність в умовах ринку швидко зростає. Сфера малого бізнесу сьогодні створює умови для ефективного функціонування економіки країни. Також суб'єкти господарювання малого бізнесу є чинниками розвитку науково – технічного прогресу та формують конкурентне середовище в галузях економіки.

Ринкові відносини, на яких сьогодні розвивається економіка країни потребують створення інноваційних механізмів, які б стимулювали організації (фірми) нарощувати та підвищувати ефективність виробництва, тобто формування підприємницького ресурсу

високої якості. В розвинених країнах світу ця роль покладається на господарюючі суб'єкти малого бізнесу. Для України розвиток мікро та малого бізнесу є важливим напрямом вирішення низки проблем, що мають місце в сучасній економіці [1, с.147].

Малі підприємства швидко реагують на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, дуже гнучкі, що формує та посилює в них стимули до приватної незалежності та самореалізації. Таким чином, малий бізнес стає основною сферою підприємництва, який через співпрацю зі всіма підприємствами створює позитивні умови їх ефективного функціонування. Невеликі розміри господарюючих суб'єктів малого бізнесу, їх близьке розташування до споживачів та використання місцевих ринків утворюють високу ефективність системи малих підприємств на регіональному рівні. Якщо виходити з того, що основою міцної економіки є малий бізнес, то кожний регіон розвиває в своїй економіці його присутність (табл. 1)

Таблиця 1. – Динаміка показників діяльності підприємств Одеської області за 2010 – 2020р.р.

Показники	2010р.	2015р.	2018р.	2019р.	2020р.	2020р.(%) до	
						2010р.	2018р.
Середньорічна кількість підприємств, всього, од.	24972	23883	24704	25871	25465	101,9	103,1
У т ч малі підприємства, од.:	23828	23046	23803	24889	24519	102,9	103,0
з них мікропідприємства, од.	20495	20248	20710	21658	21431	104,6	103,5
Середньорічна чисельність робітників, всього, тис осіб	392,4	390,0	281,9	295,6	292,4	74,5	103,7
-середньорічна чисельність робітників у малих підприємствах, тис осіб	128,6	105,6	110,9	113,1	109,8	85,4	99,0
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) малих підприємств, млн. грн.	36389,1	64882,9	111205,4	114603,3	120092,7	У 3,3 р.	107,9
з них: -чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) мікропідп-в, млн. грн.	11364,6	20843,0	36040,0	34868,5	40232,5	У 3,5 р.	111,6
Рентабельність операційної діяльності всіх підприємств, %	4,4	-2,0	8,9	8,9	4,7	x	x

Джерело: Складено за даними управління статистики в Одеській області[2]

За даними таблиці 1 за останні десять років ми маємо позитивну динаміку щодо загальної кількості підприємств в Одеському регіоні (зростання складає 493од., або 1,9%), та окремо підприємств малого бізнесу (зростання складає 691од., або 2,9%). У загальному обсягу підприємств в 2010 р. малі підприємства в Одеському регіоні займали 95,4%, а вже у 2020 році – 96,3%. Домінуючими у складі малих підприємств є мікропідприємства. Нажаль зростання кількісних показників не обумовлює стрімке зростання вартісних показників. Наприклад, в 2010 році в загальній вартості чистого доходу від реалізації продукції (товарів,

робіт, послуг) на підприємства малого бізнесу припадало лише 27,4%. В 2020 р. цей показник збільшився, але лише до рівня 28,1%. Доречи частка малих підприємств в ВВП України не перевищує 3,5% [3]. Це вказує на існування проблем у розвитку підприємств малого бізнесу як в країні так і в окремих регіонах.

На теперішній час можна виділити такі проблеми розвитку підприємств малого бізнесу пов'язані с факторами як на макро- так і макрорівнях. На макрорівні, наприклад, це криза, поширена через пандемію Covid -19 та воєнні події пов'язані з вторгненням Росії до України. На мікрорівні - це короткий життєвий цикл функціонування фірм, який зумовлений відсутністю державної підтримки; складність доступу до фінансово-кредитних ресурсів; недостатня розвиненість інфраструктури підтримки малого підприємництва та ін. Всі ці фактори в ринковій економіці не оминуть. Вони потребують поступового вирішення.

Динамізму у розвитку малого бізнесу можна досягти завдяки цифровій економіці. Господарюючи суб'єкти малого бізнесу легко повинні адаптуватися до трансформації традиційної економіки у цифрову. Здійснення цифрової трансформації натеper – актуальний вектор розвитку суб'єктів господарювання малого бізнесу. Щоб уникнути спаду товарного виробництва, бути мотивованими до інноваційної та інвестиційної діяльності малим підприємствам треба швидко пристосовуватися до змін. Зрушень потребують сфери розроблення бізнес – проектів, генерування стартапів. Цифрова економіка дозволяє впроваджувати новітні методи відносин між учасниками ринку, використовуючи такі новітні інструменти як інтернет – трейдинг, електронна комерція, онлайн та офлайн рітейл.

Невід'ємної та значущою складовою підприємницької діяльності є сфера малого бізнесу. На сектор малого підприємництва впливають негативно фактори як макро- так і мікросередовища. Для того, щоб малий бізнес в умовах економічної кризи виступав провідним сектором ринкової економіки треба використовувати нові інструменти трансформації економіки в цифровий формат.

Список використаних джерел:

1. Шевченко А.А., Петренко О.П. Сучасний стан розвитку мікро та малого агробізнесу в Україні. *Agricultural and Resource Economics*. 2020. Vol. 6. No. 1. Pp. 146–160. URL: <http://are-journal.com> (дата звернення 10.10.2022р.)
2. Статистичний щорічник Одеської області у 2020 році /За редакцією Котвицької Л. *Головне управління статистики в Одеській області*. 2020. С.383
3. Офіційний сайт Державного Комітету статистики України. URL: (дата звернення 10.10.2022р.) доступу: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 20.10.2022р.)